

Ekonomové: Fialova vláda roztáčí dluhovou spirálu novými úvěry

- CZ24 News | 12. dubna 2023

ČESKO: Dluh vládních institucí na konci loňska stoupl na bezmála tři biliony korun [2 997,1 mld. Kč]. Většinu tohoto dluhu Česko financuje státními dluhopisy a pokladničními poukázkami. Vláda Petra Fialy [ODS] nově přidala i úvěry.

Na tuto skutečnost upozornil již i Český statistický úřad, když ve své [zprávě o zadlužení vládních institucí](#) v loňském roce uvedl: „Loni došlo k výraznému růstu objemu přijatých půjček [184,9 mld. Kč].“ A potvrzují to i [data o řízení státního dluhu](#) Ministerstva financí ČR [MF ČR]. Jestliže od roku 2016 až do roku 2019 byla hodnota přijatých zápůjček a úvěrů v oblasti financování hrubé výpůjční potřeby státu nula, od roku 2020 došlo k jejímu výraznému nárůstu. A potřeba úvěrů akcelerovala zejména loni a předloni. Loňská hodnota sjednaných úvěrů státem a jeho institucemi činila 60,7 miliardy korun, předloni 54,9 miliardy korun. Ještě v roce 2020 přitom činila jejich hodnota 5,3 miliardy korun a v předchozích letech byla nulová.

Financování hrubé výpůjční potřeby / Úvěry a půjčky jsou na posledním řádku

mld. Kč	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Hrubá výpůjční potřeba	216,9	257,7	303,1	309,4	646,3	696,0	712,0
Hrubá emise SPP a ostatních instrumentů peněžního trhu ^{1,2}	4,2	44,0	43,7	18,0	25,4	49,6	150,5
Přijatý kolaterál v peněžních prostředcích	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hrubá emise SDD na domácím trhu ²	211,6	213,1	259,2	280,9	600,3	577,8	455,9
Hrubá emise SDD na domácím trhu do 5 let ^{2,3}	119,6	84,2	45,0	48,1	268,2	113,6	168,5
Hrubá emise SDD na domácím trhu od 5 do 10 let ^{2,3}	48,4	70,9	94,9	71,7	178,9	239,8	185,5
Hrubá emise SDD na domácím trhu nad 10 let ^{2,3}	43,7	58,0	119,3	161,1	153,1	224,4	101,8
Hrubá emise SDD na zahraničních trzích ²	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hrubá emise SSD ⁴	1,0	0,6	0,1	10,5	15,3	13,8	45,0
Přijaté zápůjčky a úvěry ⁵	0,0	0,0	0,0	0,0	5,3	54,9	60,7
Financování hrubé výpůjční potřeby celkem	216,9	257,7	303,1	309,4	646,3	696,0	712,0

[Zdroj: MF ČR]

Vláda a vládní instituce se zadlužují u mezinárodních finančních institucí a Evropské komise. Výše uvedená tabulka ukazuje na rostoucí trend. Materiál MF ČR přitom uvádí, že poslední velký bezmála 60 miliardový úvěr [2,5 mld. eur] vláda přijala od Evropské komise. A to prostřednictvím nástroje pro dočasnou podporu na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci [SURE]. Splatnost úvěru je v roce 2037. Prvních osm miliard korun Česko ale zaplatí už v roce 2026. Program SURE vznikl těsně po pandemii covidu s cílem udržet zaměstnanost. Čerpá z něj devatenáct unijních států a největší díl si z něj berou ty nejzadluženější země, kterými jsou Itálie a Španělsko. Osm členských států [Dánsko, Německo, Francie, Lucembursko, Nizozemsko, Rakousko, Finsko a Švédsko] nástroj SURE nevyužívá. Všechny tyto členské státy již zavedly programy pro udržení pracovních míst financované z vnitrostátních zdrojů. Související informací pak je, že Česko vykazuje dlouhodobě jednu z [nejnižších nezaměstnaností](#) v Evropě.

Co říká ministerstvo financí

To, že si vláda a vládní instituce sjednávají úvěry v řádu vyšších desítek miliard korun od mezinárodních institucí a Evropské komise potvrdil pro [FinTag.cz](https://fin.tag.cz) Stefan Fous z Odboru Vnější vztahy a komunikace MF ČR.

„Zmiňovaný nárůst je způsoben zejména přijetím 15letého úvěru od Evropské komise ve výši 2,5 mld. EUR prostřednictvím evropského nástroje SURE pro dočasnou podporu na zmírnění rizik nezaměstnanosti. A dále pak přijetím krátkodobých zápůjček se splatností do jednoho roku v rámci řízení likvidity, přijímaných především za účelem posílení eurové likvidity,“ uvedl.

Na otázku, proč si vláda sjednává úvěry, na co je čerpá, přímo neodpověděl. Řekl, že úvěry je třeba rozdělit do dvou skupin. První jsou účelové úvěry, kde je předem daný okruh výdajů. Sem patří například úvěr na již zmíněné snížení rizika nezaměstnanosti v České republice. Případně úvěry od Evropské investiční banky na budování infrastruktury. Druhým typem úvěrů jsou pak krátkodobé půjčky.

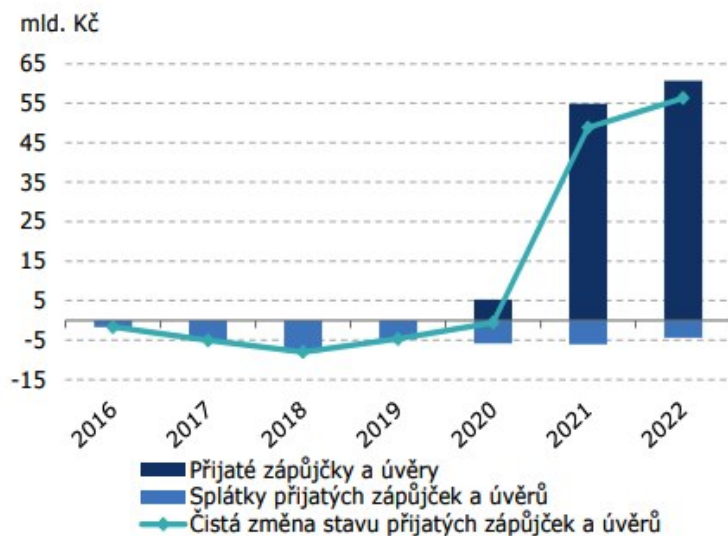
„V případě přijetí krátkodobých zápůjček se jedná o standardní financující operace, které nejsou vázány účelem,“ vysvětlil Stefan Fous.

Pak jsou tu ale ještě střednědobé a dlouhodobé úvěry. V jejich případě, jak uvedl zástupce MF ČR pro [FinTag.cz](https://fin.tag.cz), se úřad řídí usneseními vlády. Ta podmiňuje přijímání těchto úvěrů. A podle Fouse platí, že tyto úvěry si Česko nabere pouze v případě, pokud jsou podmínky takovýchto půjček výhodnější oproti jiným dostupným způsobům financování.

Proč si Česko sjednává úvěry

Na otázku, které rezorty patří v čerpání úvěrů k těm nejaktivnějším, Stefan Fous neodpověděl. Půjčky a úvěry podle jeho slov zejména financují operace v rámci řízení státního dluhu a likvidity státní poklady. Důležité je i to, že samotné úvěry nejsou příjmem ani výdajem státního rozpočtu. Což znamená, že jakkoli vláda nyní dosahuje měsíčních historicky rekordních deficitů státního rozpočtu, tak započteme-li jako minusové položky vládou nabrané půjčky a úvěry, propady veřejných financí jsou ještě vyšší.

Obrázek 12: Čistá změna stavu přijatých zápůjček a úvěrů

Poznámka: Zápůjčky a úvěry přijaté od mezinárodních finančních institucí a Evropské komise.

Zdroj: MF

V hospodaření státního rozpočtu se vládou sjednané úvěry a půjčky projevují pouze ve výdajích na obsluhu státního dluhu. A i tyto výdaje stejně jako vládou nabrané půjčky rostou. Ostatně podle slov ministra financí Zbyňka Stanjury [ODS] jsou i „bobtnající úroky ze starých dluhů“ důvod, proč vláda hledá úspory. Ministr ale jen málokdy promluví o nových dlužích formou úvěrů. Přičemž vedle nich běží další zadlužování formou emisí státních dluhopisů a pokladničních poukázek, které taktéž využívá vláda Petra Fialy.

„Česko přijímá úvěry, pokud je díky nim dosaženo výhodnějších podmínek ve srovnání s ostatními způsoby financování,“ říká Stefan Fous.

Na otázku, proč si vláda za situace propadajících se veřejných rozpočtů nabírá další dluhy, pak odpovídá: *„Půjčky představují alternativní zdroj financování.“*

Zároveň potvrzuje, že primárním zdrojem peněžních prostředků k financování dluhů států nadále zůstávají operace na finančních trzích. Sjednané úvěry podle jeho slov představují pouze doplněk, který je vhodným nástrojem diverzifikace získávání zdrojů.

S jídlem roste chuť. A platí to i pro vládu Petra Fialy

Ani současný raketový růst sjednaných úvěrů a půjček pro vládu není dost. Kabinet letos uložil ministru pro evropské záležitosti notifikovat u Evropské komise předběžný zájem o půjčku z Nástroje pro oživení a odolnost v minimální výši 2,9 miliardy eur [cca 68 mld. Kč]. A zároveň indikovat potenciál využití půjčky až do výše jedenácti miliard eur [cca 257 mld. Kč].

Výše uvedený záměr na sjednání dalších úvěrů potvrdil i sám premiér Petr Fiala po vládním výjezdním zasedání v Jeseníku [29.3.]. Přičemž o výši úvěru, který si Česko nakonec sjedná, kabinet ještě rozhodne. Jak ale uvedl ministr pro evropské záležitosti Mikuláš Bek [STAN], vláda je připravena na všechny varianty čerpání úvěru. Úvěry přitom mají podle Bekova mluvčího Marka Zemana splatnost 30 let od data poskytnutí dané tranše. Přičemž prvních deset let státu splácí pouze úroky a teprve po deseti letech začínají splácet jistinu půjčky. A to každý rok pět procent ze zapůjčené částky.

Avšak ani tím vládní chuť na sjednávání úvěrů, jak pro [FinTag.cz](#) potvrdil Stefan Fous, nekončí: „V současné době se v návaznosti na Memorandum o porozumění mezi ČR a Evropskou investiční bankou jedná o úvěru na financování železničních projektů v letech 2023 až 2027 až do výše 7 miliard eur.“

Ani v tomto případě nejde o žádnou maličkost. Sedm miliard eur totiž při současném kurzu činí cca 163 miliard korun.

[ZDROJ](#)